

RESTAURAREA UNUI CUPTOR DE ARS CERAMICĂ (SECOLUL AL IV-LEA D. HR.)

Sorina Parchirie

Cuptorul pentru ars ceramică a fost descoperit în așezarea de la Sighișoara, Dealul Viilor, (vezi *Anexa, foto 1*) în campania de cercetări arheologice din vara anului 1981, condusă de un colectiv de arheologi: dr. Gh. Baltag, Muzeul de Istorie Sighișoara, dr. R. Harhoiu, Institutul de Arheologie V. Pârvan București și dr. M. Petică, Muzeul Județean de Istorie Tg. Mureș¹.

Cuptorul, care a primit denumirea de *cuptorul nr. 2*, a făcut parte dintr-un complex arheologic numit „*Atelier cu cuptor de olar*”. Atelierul consta dintr-o groapă ovală de mari dimensiuni (*foto 2*) protejată de un acoperiș sprijinit pe stâlpi. În peretele de nord al gropii atelier a fost excavat cuptorul propriu zis, care avea patru părți componente:

1. *gura cuptorului*, realizată din lespezi de gresie de format patruleter dispuse în plan vertical și în plan orizontal, formând un fel de coridor, prin care se aproviziona focul din camera de combustie. Dimensiuni: 0,80m X 0,50m X 0,40m;
2. *camera de combustie*, o cavitate tronconică având la bază o vatră ovală din lut, iar la partea superioară placa grătar, de asemenea de formă ovală. În centrul camerei de combustie a existat un pilon central din lut, care susținea suplimentar placa-grătar. Dimensiuni: diam. bază 1,30m, înălțime 0,65-0,70m;
3. *placa-grătar*, executată din lut pe un suport din scândurele dispuse radial deasupra pilonului central, având 15-20 perforații cu diam. de 0,04m și două perforații mari, cu diam. 0,20m, pentru a permite tirajul;
4. *camera de ardere a vaselor*, o cavitate relativ conică, parțial excavată în peretele de lut al atelierului și parțial construită la suprafață, deasupra nivelului de călcare. Dimensiuni: diam. bază 1,00 m; înălțime aprox. 1,10 m.² Camera de ardere a vaselor a fost în întregime distrusă de intervenția buldozerelor din primăvara anului 1982.

Cuptorul nr. 2 de la Dealul Viilor este un cuptor cu reverberație, capabil să atingă temperaturi de 900 - 950°C și a produs exclusiv ceramică neagră și cenușie (de tradiție romană cu tipuri, decoruri și profile de vase specifice), utilizând tehnologia arderii

1 Gh. Baltag, R. Harhoiu, M. Petică. *Ceramica din sec. IV-V de la Sighisoara-Dealul Viilor în MARISIA*, XI-XII, 1981-1982, pp. 51-60.

2 Gh. Baltag, *Sighișoara înainte de Sighișoara*, Bucuresti, Ed. Oscar Print, 2000, pp. 188 - 189.

reducătoare. Cuptorul a fost datat în a doua jumătate a secolului al IV-lea d. Hr.

Acest cuptor a făcut parte dintr-un grup de mai multe cuptoare (baterie de cuptoare) din care s-au descoperit numai două, ambele aflate în apropierea albiei râului Târnava Mare. Acestea două au fost parțial distruse de o intervenție cu buldozerul în primăvara anului 1982. Cuptorul nr. 2 a fost extras în toamna anului 1982 (*foto 3*) și depozitat într-un container pe teritoriul Cetății Sighișoara în mai multe locuri în aer liber până în anul 2006, când a fost transferat la S.C. SICERAM S. A. Sighișoara.

În urma găsirii unui loc adecvat de expunere s-a hotărât restaurarea integrală a cuptorului, care s-a desfășurat în cursul anului 2007³.

Datorită expunerii în aer liber capacul containerului a fost deteriorat, fapt ce a favorizat pătrunderea apei în interiorul lui. Aceasta a dus la creșterea umidității din container și piesa a fost distrusă în proporție de 60%, pereții prezentând crăpături verticale (*foto 4*).

Asupra piesei s-a intervenit prin injectare cu lac Paraloid B 72, diluat în alcool etilic. Soluția a pătruns adânc în structura materialului, măbind rezistența pereților originali.

După ce s-au stabilit dimensiunile reale ale cuptorului s-au fixat pe interior bare din oțel rezistent la coroziune (*foto 5*), îmbrăcate în pânză de sac, apoi s-a turnat un strat de gips pentru o mai bună consolidare. Partea superioară a piesei a fost refăcută în întregime (*foto 6*), după documentația oferită de d-nul arheolog dr. Baltag Gheorghe.

În zonele restaurate, pe suprafața din gips, s-a aplicat un strat de pământ pentru refacerea texturii cuptorului. După redarea formei cuptorului, acesta a fost lăsat o perioadă de timp pentru uscare la temperatura ambientală.

Integrarea cromatică a fost realizată cu culori tempera, într-o tonalitate apropiată cu originalul, iar conservarea cu lac Paraloid B 72, diluat în alcool etilic (*foto 7*).

Gura cuptorului este formată din lespezi de gresie, care au fost curățate prin spălări succesive cu apă distilată pentru îndepărtarea depunerilor. Părțile lipsă au fost înlocuite cu lespezi din gresie (*foto 8*), iar apoi conservate cu lac Paraloid B 72, diluat în toluen. Placa grătar s-a păstrat în proporție de 70%, sub formă de fragmente (*foto 9*). Fragmentele au fost spălate cu apă distilată pentru îndepărtarea depunerilor, iar după uscarea la temperatura ambientală s-a trecut la identificarea și asamblarea lor cu aracet. Completarea părților lipsă s-a făcut cu gips (*foto 10*), iar apoi au fost integrate cromatic cu tempera și conservate cu lac Paraloid B 72, diluat în toluen.

Vatra a fost refăcută în totalitate, din gips, integrată apoi cromatic cu tempera și conservată cu lac Paraloid B 72, diluat în toluen.

În urma discuțiilor purtate cu specialiștii arheologi s-a sugerat secționarea longitudinală a piesei pentru înțelegerea mai exactă a funcționalității acestui cuptor. Pentru aceasta s-a ales zona din care lipsea o parte din peretele original.

Cuptorul pentru ars ceramica a fost restaurat integral și se află expus astăzi la S.C. SICERAM S.A. Sighișoara.

3 La restaurarea cuptorului a participat, din partea societății SICERAM, domnul Adrian Dumbravă.

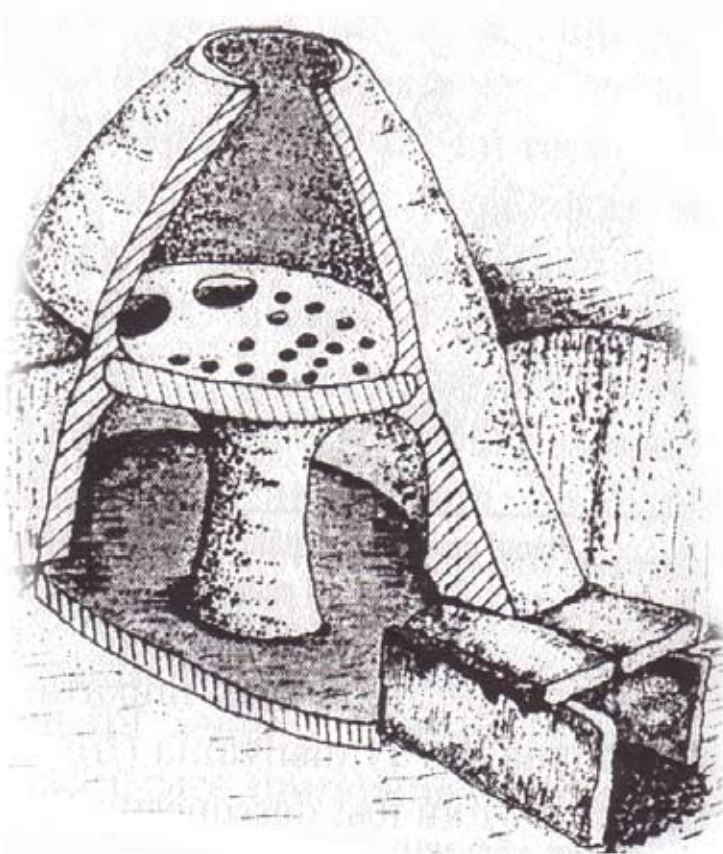
THE RESTORATION OF A 4th CENTURY A.D. POTTERY KILN

(Summary)

This article presents the restoration and conservation of a pottery kiln from 4th century A.D., discovered in 1981 on archaeological site Sighisoara - Dealul Viilor. The kiln no. 2 from Dealul Viilor is an air furnace, capable to generate burning temperatures between 900 and 950 Celsius degrees. This kiln produced black and grey pottery, using the technology of reducing burning. The pottery kiln was scientifically restored with modern materials and methods. The author describes in details the kiln and its major parts, then she presents the steps of restoration and conservation for each piece of the pottery kiln. A lot of details are given for each phase of the process and also the materials used.

The pottery kiln is a very valuable piece of archaeology from 4th century and it is displayed today at S. C. SICERAM S. A Sighișoara.

ANEXA

Cuptorul nr. 2 (axonometrie) din așezarea de la Dealul Viilor

Foto 1. Vedere de ansamblu asupra săpăturilor de la Dealul Viilor, 1981.

Foto 2. Cuptorul nr. 2 *in situ*.

Foto 3. Conservarea cuptorului pe șantierul arheologic în anul 1982.

Foto 4. Cuptorul înainte de restaurare, 2007

Foto 5. Cuptorul în timpul restaurării

Foto 6. Cuptorul în timpul restaurării

Foto 7. Cuptorul după restaurare

Foto 8. Gura cuptorului după restaurare (detaliu)

Foto 9. Fragmente din placa grătar, înainte de restaurare

Foto 10. Placa grătar după restaurare